

Norges Fiskarlag
Pb 1233 Sluppen
7462 Trondheim

Bodø, den 26.04.2018
Ark. 18/110-18/530/SJ

Se kopiliste

HØRING – SJARKFLÅTENS ROLLE I ET FREMTIDSRETTET KVOTESYSTEM

Styret i Nordland Fylkes Fiskarlag avholdt møte den 26. april 2018, og det ble gjort slikt vedtak i forannevnte sak:

«Innledning

Styret i Nordland Fylkes Fiskarlag viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat om sjarkflåtens rolle i et fremtidsrettet kvotesystem. Styret mener at høringsnotatet gir en grei fremstilling av den betydningen som sjarkflåten har innenfor dagens fiskerier og flåtens store betydning for de mange kystsamfunnene langs kysten.

Høringsinstansene er i notatets kap. 8 bedt om å gi kommentarer på 5 ulike punkter. Styret skal gjøre et forsøk på det, men det er mange forhold som griper inn i hverandre slik at det kan være at ulike forhold må ses i sammenheng.

Generelle merknader til høringen

Styret viser til at det kontinuerlig foregår en fornying av sjarkflåten. Om det ikke bygges så mange nye sjarker foregår det en oppgradering og opprusting av flåten slik at både de sikkerhetsmessige og fiskerimessige sidene av virksomheten ivaretas. Styret mener derfor at flåten i gjennomsnitt er godt rustet for fremtiden. Styret vil likevel poengtere at den største utfordringen i denne flåten er at det på mange fartøy bare er en person om bord. Ved å være alene om bord så utfordres sikkerheten og sjarkfiskerne har derfor høyest sikkerhetsrisiko. Dette gjelder enten en ikke får hjelp om bord dersom et illebefinnende skulle oppstå eller om det er andre forhold der det er en fordel å være 2 eller flere om bord. Styret vil når det er sagt slå fast at dette alene ikke er noe argument for å innføre strukturkvoter i denne delen av fiskeflåten, samtidig som en må respektere at en del fiskere ønsker å være alene om bord.

Sjarkflåten har meget stor betydning for mange samfunn langs kysten. Aller mest i Nord – Norge, men også på øvrige deler av kysten er sjarkfiske viktig. En vesentlig reduksjon i antallet sjarker og mindre fiskefartøy vil etter styrets mening garantert gi dårligere rammebetingelser for mange kystsamfunn. Dette fordi med større kvoter pr fartøy vil fiskemønsteret endre seg og leveringer lokalt vil vanskeliggjøres fordi en blir avhengig av å ta opp en stor kvote på en effektiv måte. Dermed må en oppsøke de områdene der fisket er aller best med sentralisering av fartøyer og fiskeindustri som resultat.

Sjarkflåten leverer fisk av jevnt over god kvalitet. Dette dokumenteres også gjennom tabell 13 i høringsnotatet der det fremkommer at ustrukturerte fartøy leverer en bedre kvalitet enn strukturerte. Kvaliteten avhenger av at en har nødvendig utstyr på plass om bord i fartøyet, men også personlige egenskaper og ansvar spiller en avgjørende rolle. Uten at fiskeren selv er opptatt av kvaliteten så vil det, uavhengig av om vedkommende har en stor eller liten båt, hvilken utrustning fartøyet har eller størrelsen på kvoten være fiskeren selv, hans holdning og hans arbeid som er avgjørende for kvaliteten på det råstoffet som bringes på land.

Styret har inntrykk av at de fleste sjarkfiskerne har en tilfredsstillende lønnsomhet. Det vises også til at de som mener de ikke har god nok lønnsomhet stort sett har fritt fiske på verdifulle arter så som sei, hyse og bunnfiskarter. Med andre ord så er mulighetene absolutt til stede.

Når det gjelder kapitalavkastning som muliggjør fornying så er en mer tvilende til det. Flåten gjennomgår en fornying, men det er ikke mye nybygging i en flåte som har en gjennomsnittsalder på ca. 28 år. Det til tross så er det slik at selv om et fartøy er bygd i 1990 så vil en overveiende del av disse ha fornyet seg både når det gjelder redskap, fangsthåndtering, sikkerhetsutstyr og lete- og navigasjonsutstyr. Gjennomsnittsalderen i flåten gir derfor ikke alene et godt nok bilde av modernitetsgraden.

Det er for styret noe usikkert hvordan en strukturkvoteordning (sammenslåingsordning) vil slå ut for de forannevnte momentene. Bl. a er kostnaden for en strukturkvote og øvrige rammer rundt en slik ordning avgjørende. Kan hende blir det mindre kapital til overs for å modernisere den eksisterende flåten.

Vurdering av 4 ulike modeller

Modell 1: Sammenslåingsordning for sjarkflåten under 11 meter hjemmelslengde

Modellen innebærer en sammenslåingsordning slik vi kjenner den fra den større flåten og dersom den innføres vil den sannsynligvis i løpet av noen få år resultere i en forholdsvis sterk reduksjon i antallet sjarker. I første omgang vil det resultere i at de inaktive fartøyene i de samfiskelagene der det er samme eier vil forsvinne. I følge høringsnotatet dreier dette seg om ca 110 samfiskelag der altså halvparten av fartøyene vil forsvinne rimelig fort.

I tillegg vil en del av kvotene på de øvrige samfiskefartøyene også bli slått sammen på ett fartøy og etter hvert vil de med best økonomi sannsynligvis kjøpe seg en torskekvote slik at en fort kan få en reduksjon i antallet fartøy med hjemmelslengde under 11 / 13 meter fra dagens 1.397 fartøy til sannsynlig 700 – 800 i løpet av en 10 – årsperiode.

Effekten her vil svært sannsynlig bli at fartøy og kvoter selges ut fra de mindre kystsamfunnene til de sterkeste og mest utviklede. Det har de senere årene vært en utvikling i antallet deltakeradganger i de enkelte kommunene der vi ser at de mer perifere kommunene i forhold til fisket har mistet alle sine deltakeradganger, mens vi for øvrig ser en utvikling der de sterkere fiskerimiljøene øker antallet deltakeradganger. Styret frykter at denne utviklingen vil forsterke seg med en strukturkvoteordning noe som betyr at mange kystsamfunn kommer til å gå over ende som følge av få aktive fiskefartøy, liten råstofftilgang, nedlegging av fiskebruket og tap av arbeidsplasser både i direkte og i avledet virksomhet.

Modell 2: Sammenslåingsordning for sjarkflåten under 11 meter faktisk lengde.

Styret mener det er viktig å beholde en differensiert fiskeflåte og i dette bildet hører sjarkflåten hjemme. Det har vært tillatt å legge en kvote på hjemmelslengde under 11 / 13 meter på fartøy med faktisk lengde over 11 / 13 meter. I følge tabell 2 på side 5 er det til

sammen 429 fartøy i torskesektoren og i pelagisk sektor som har faktisk lengde over 11 meter noe som utgjør 27% av deltakeradgangene. Bare i torskefisket utgjør denne andelen 22 %.

Styret mener at det er denne modellen som må benyttes dersom det blir åpnet for en sammenslåingsordning for flåten under 11 meter. En absolutt forutsetning er at det etableres vanntette skott slik modellen skisserer på 11 og 15 meter. I tillegg mener styret at modellen kan gjennomføres uten å oppheve 21 – metersgrensen. Denne må beholdes.

I tillegg er det mulig å vurdere en avkorting mindre enn 20 % ved sammenslåing av kvoter.

Modell 3: Todeling av sjarkflåten.

Denne modellen innebærer at flåten deles i 2 deler der den ene kan strukturere, mens den andre ikke kan der den enkelte båteier må velge enten den ene eller andre gruppen. Dette vil etter styrets oppfatning være vanskelig gjennomførbart som modell og vil bidra til en komplisering av reguleringene. En kan heller ikke se hva hensikten skal være med å dele flåten under 11 meter i to deler der en fartøyeier der og da må velge om han skal være med på en strukturering eller ikke i stedet for at han skal få tid til å tenke seg om innenfor en ordinær ordning.

Modell 4: Samfiske som grunnlag for sammenslåing

Styret mener en vanskelig kan legge til grunn en frivillig ordning som samfiske, som vilkår for å kunne tillate sammenslåing. Det blir etter styrets mening rett og slett for lite forutsigbart.

Nye modeller

Styret har ikke forslag til nye modeller idet en er motstander av at det skal innføres en strukturvotearbeidsordning for flåten med hjemmelslengde under 11 meter. Dette med bakgrunn i alle de negative konsekvensene en slik ordning vil føre til. Disse gjøres det rede for i dette vedtaket.

Har flåten i dag gode nok rammebetingelser?

Styret mener at flåten under 11 meter pr 2018 har tilfredsstillende rammebetingelser. Spesielt gjelder dette i torskesektoren der det er gode priser på råstoffet samtidig som TAC på flere av de aktuelle artene er over gjennomsnittet. Når det gjelder pelagiske fiskerier er de som deltar her dårligere stilt der verken tilgjengelighet og priser har vært de aller beste.

Selv om gjennomsnittsalderen i flåten er over 28 år består flåten av fartøy som er i stand til å fiske store kvanta fisk så fremt fisken er til stede ved kysten og de værmessige forholdene er akseptable. En kan heller ikke se kun på fartøyets byggeår. En må også som nevnt tidligere se på de oppgraderinger fartøyet har vært gjennom både på navigasjon, fangstbehandling og sikkerhet.

Imidlertid er den typen rammebetingelser som flåten er avhengig av beheftet med usikkerhet og ulike parametere kan endres relativt fort. Det betyr etter styrets mening at verken flåten under 11 meter eller den over vil unngå utfordringer ved endringer. Ett er forutsigbart og det er at det vil rimelig sikkert komme en tid da næringen vil bli møtt av en av dagens suksessfaktorer, men med motsatt fortegn.

En annen rammebetingelse for flåten under 11 meter spesielt er det bidraget de yter i forhold til å opprettholde kystsamfunnene. Flåten leverer lokalt og opprettholder sitt lokale fiskemottak. Å holde liv i disse samfunnene er et samfunnsøkonomisk verdispørsmål som etter styrets mening bør være hevet over enhver debatt om hvorvidt den aller minste flåten

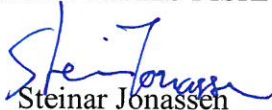
skal ha tilgang til en strukturvoteordning. Dersom utviklingen går i retning av mange færre fartøy så vil man få se et helt annet fiskeri der en på grunn av økonomiske hensyn blir nødt til å drive et mer intensivt fiske på grunn av økt gjeldsbelastning. Den økte aktiviteten vil ofte måtte foregå fra andre steder enn fra hjemmehavnen.

Konklusjon

Styret i Nordland Fylkes Fiskarlag mener at det ikke bør innføres en strukturvoteordning for flåten med hjemmelslengde under 11 meter. Dette har sammenheng med at en mener en strukturvoteordning vil påvirke følgende forhold:

1. Prisen på kvoter vil øke med den følge at det vil gjøre det svært utfordrende for ungdom å kunne etablere seg som båteier i lukket gruppe. Med andre ord går det ut over rekrutteringen av ungdom til fiskerinæringen som båteier. Her må vi også ha klart for oss at med de utfordringer en for tiden har innenfor åpen gruppe er ikke dette noen åpenbar løsning for ungdom som vil inn i fisket som båteier. Dette med mindre at fiske i åpen gruppe kombineres med det å være mannskap på andre fiskefartøy.
2. Antallet fiskefartøy vil bli betydelig redusert. De gjenværende får økt behov for å fiske rasjonelt og effektivt for å få tatt opp den kvoten som de har kjøpt. Det går ut over de lokale fiskebrukene og sysselsettingen og bosettingen i de mindre kystsamfunnene.
3. Færre fiskere bidrar også til at kystsamfunn forvitres.
4. Fiskeflåten forgjeldes og en stadig større andel av fiskeressursene går med til å betale renter og gjeld noe som i sin tur gjør at mindre penger kan brukes til kjøp av varer og tjenester lokalt. I utredningen er det da også gjort et poeng av at den minste flåten har lavest gjeldsgrad og har best soliditet noe som betyr at de er best rustet til å håndtere tap før det påvirker betjeningen av gjeldsforpliktelsene.
5. Samfiskeordningen må gjøres mer forutsigbar og etablerte samfiskelag må gis en rett til å fortsette samfisket i en gitt periode fremover. Styret konstaterer imidlertid at samfiskeordningen ikke er hva den var ment å være. Blant annet er det gitt muligheter til å drive samfiske med ett fartøy som ligger på land. Styret mener at begge fartøyene i et samfiskelag skal være operative også hver for seg. I tillegg mener styret at samfiskeordningen etter pelagiske arter må gjøres mer lik den ordningen man har i samfiske etter torsk."

Med hilsen
NORDLAND FYLKES FISKARLAG

Steinar Jonassen

Kopi til:

Nærings- og fiskeridepartementet, 0032 Oslo
Fiskarlaget Nord, 9251 Tromsø
Fiskarlaget Midt- Norge, 7462 Trondheim
Samarbeidsrådet Sør, 5003 Bergen